

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์และสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กันอย่างแยกขาดจากกันไม่ได้ ทั้งสองอิงอาศัยกันเป็นวงจร หากมนุษย์ทำลายสิ่งแวดล้อม จะทำให้เกิดความไม่สมดุล เช่น เราต้องอาศัยน้ำในการดำเนินชีวิต เมื่อขาดน้ำ มนุษย์ก็มีชีวิตอยู่ไม่ได้ เพราะน้ำเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการดำรงชีวิต ดังนั้นหากเราต้องการจะมีชีวิตที่ดี จึงต้องสร้างปัจจัยที่ดีทั้งตัวเราและสิ่งแวดล้อม มนุษย์ในที่นี้หมายถึงตัวของเราซึ่งเป็นแต่ละปัจเจกบุคคล และสิ่งแวดล้อมหมายถึงสิ่งที่ไม่ใช่ตัวเรา อันได้แก่ บุคคลอื่น สังคม ธรรมชาติ สัตว์ สิ่งของ

ชีวิตที่ดี คือการอยู่อย่างมีความสุข ในอดีต คือการที่มีปัจจัยอันเป็นพื้นฐานการดำรงชีวิต มีอาหาร มีที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และมียารักษาโรค ก็เพียงพอที่จะมีชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุข ไม่มีการแสวงหาเครื่องบำรุงชีวิตที่เกินจำเป็นนัก ต่อเมื่อมนุษย์มีการเรียนรู้แสวงหา และสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆเพิ่มมากขึ้น จนทำให้ปัจจัยพื้นฐานเหล่านี้จะไม่เพียงพออีกต่อไป ยิ่งในยุคปัจจุบันความพยายามในการแสวงหาความสะดวกสบายเพื่อมาสนองต่อความต้องการของตนทำให้มนุษย์หลงลืมเป้าหมายของการได้มาซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านั้น กลับยึดถือมาเป็นหลักเกณฑ์ตัดสินความสุขในชีวิต แต่ความสุขเหล่านั้นก็หาได้สร้างความสุขที่แท้จริงไม่ สิ่งเหล่านั้น พระพุทธเจ้าทรงยอมรับความสุขในรูปแบบต่างๆและชี้ให้เห็นว่าความสุขที่แท้จริงอยู่ที่การปล่อยวาง^๑ ซึ่งเป็นความสุขที่มนุษย์สามารถควบคุมได้^๒

^๑ พระ ดร.วัลโปละ ราหุละ, พระพุทธเจ้าทรงสอนอะไร, แปลโดย ดร.สุนทร พลามินทร์, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ, ๒๕๕๒), หน้า ๒๕.

^๒ ความสุข ๒ อย่าง ดูรายละเอียดใน พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพฯ: บริษัทเอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แอนด์โปรดักส์ จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๔๕๒-๔๕๓.

ความสุขที่แท้จริง ก็คือการเป็นอิสระจากความทุกข์ ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงค้นพบและประกาศให้ศาสนิกชนทราบว่าความหมายของความสุขคือ ความหลุดพ้นจากสิ่งพันธนาการทั้งปวง เป็นการตื่นและเบิกบานทางจิต ทรงเชิญชวนให้น้อมเอาสิ่งที่พระพุทธองค์ค้นพบมาพิจารณาและปฏิบัติตามด้วยตนเอง โดยไม่กดดันหรือพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงความเชื่อเดิมที่นับถือมา ทรงแก้ไขความเข้าใจใหม่ให้ถูกต้องเท่านั้น” อีกทั้งการสอนก็ทรงคำนึงถึงความเหมาะสมต่อเหตุการณ์สภาพของผู้เรียน และความเหมาะสมในเรื่องที่จะสอนโดยไม่อธิบายนอกจากที่จำเป็น^๔ ทั้งนี้ศาสนิกชนต้องอาศัยปัญญา พิจารณาอย่างแยบคายให้เข้าใจความเป็นไปของสิ่งและเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ ตรัสว่า “ผู้ที่เห็นทุกข์ย่อมเห็นการเกิดขึ้นแห่งทุกข์ การดับทุกข์ และหนทางอันนำไปสู่การดับทุกข์นั้น”^๕

คำสอนของพระพุทธเจ้านั้น ไม่ว่าคำสอนของพระพุทธเจ้าเกิดแก่ใคร ด้วยเหตุอะไร หรือมีความลุ่มลึกเพียงใด ก็ยังมีสิ่งหนึ่งที่เหมือนกันคือ ทรงสอนให้อาศัยความเพียรด้วยตัวเอง เพราะความหลุดพ้นจากความทุกข์ด้วยการรู้แจ้งในธรรมไม่สามารถมีใครมาทำแทนได้” ดังพุทธภาษิตที่ว่า “ตนแลเป็นที่พึ่งของตน”^๖

จากคำสอนในสมัยพุทธกาล เมื่อผ่านการเวลายังพิสูจน์ได้ถึงความเป็นสากลหากเข้าใจถึงหลักการและนำไปปฏิบัติย่อมเกิดประโยชน์สุขแก่ผู้นั้น อย่างไรก็ตาม หลักคำสอนที่ผ่านเรื่องราวปรากฏการณ์ในครั้งอดีต เมื่อถูกสรุปเป็นใจความหลักแล้ว กลับเกิดปัญหาในการนำมาใช้ เพราะว่า ในสังคมไทยโดยเฉพาะสังคมที่เรียกว่าดินแดนพระพุทธศาสนา มีความคุ้นชินกับประเพณีแบบเดิมๆ และถูกถ่ายทอดมาก็เกิดปัญหาความเชื่อว่า รูปแบบหนึ่งจะสามารถนำไปใช้ได้กับทุกสถานการณ์ อย่างหัวใจหลักที่ว่า ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตนเช่นกัน กลายเป็นคำพูดทั่วไปที่ใช้พูดกันในความหมายของการดำเนินชีวิตในสังคมทั่วไปด้วย ทำให้เกิดเป็นความรู้สึกว่า

^๓ วิ.ม.(ไทย) ๕/๒๕๓/๑๑๓ , พระ ดร.วัลโปละ ราชุละ, พระพุทธเจ้าทรงสอนอะไร, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ, ๒๕๕๒), หน้า ๗.

^๔ พระ ดร.วัลโปละ ราชุละ, พระพุทธเจ้าทรงสอนอะไร, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ, ๒๕๕๒), หน้า ๑๘.

^๕ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๖.

^๖ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔-๕.

^๗ พ.ธ.(ไทย) ๒๕/๑๖๐/๘๒.

พระพุทธศาสนาดูเหมือนจะสอนให้คนเห็นแก่ตัว^๘ โดยที่หลักที่พระพุทธเจ้าสอนแม้เรื่องการพึ่งตนเองก็ยังมีส่วนของการเอาใจใส่ชวนช่วยในเรื่องส่วนรวมด้วย^๙

จากการที่มีความคลุมเครือของหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา เพราะความลักลั่นของยุคสมัย แต่รูปแบบความเชื่อบางประการก็ยังปรากฏให้เห็นในสังคมพุทธอยู่ ซึ่งสิ่งเหล่านั้นพระพุทธเจ้าเคยทรงสอนให้เข้าใจถูกต้องว่า ล้วนต้องกลับมาพิจารณาที่ตัวเองและแก้ไขปรับปรุงที่ตนเอง อันได้แก่ ความเชื่อเรื่องโศลกาม กรรมเก่า การไหว้ขอพรเทพเจ้าในปัจจุบัน ก็ปรากฏมีในสมัยพุทธกาลเช่นกัน^{๑๐} และทรงสอนว่า ตัวเรา เจตยานั้นแหละที่เป็นเหตุปัจจัยให้เป็นไปต่างๆ “ภิกษุทั้งหลาย เรากล่าวว่าเจตยานี้แลคือกรรม เมื่อมีเจตนา มนุษย์ย่อมกระทำทั้งกาย วาจา และใจ”^{๑๑}

อนึ่ง การสอนในพระพุทธศาสนานั้น หลายครั้งเน้นที่การให้ความสำคัญของหลักการ โดยผู้ฟังไม่ทราบถึงความเป็นมา ทำให้หลักธรรมบางครั้งก็ดูขัดแย้งกันเอง เช่น เมื่อสอนให้ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน แต่เมื่อเกิดเหตุอะไรขึ้นมากลับบอกว่า เป็นเรื่องของกรรมลิขิต ทั้งที่พระพุทธศาสนาที่สอนให้เพียรพยายาม แล้วทำไมจึงไม่พยายามที่จะแก้ไขและสืบหาปัญหา เป็นต้น ในบริบทของการทำความเข้าใจในหลักการ บุคลิกภาพของแต่ละบุคคลก็มีผลทำให้ความเข้าใจ และการจับเอาเนื้อหาสาระสำคัญแตกต่างไปตามบุคคล บ้างก็อาศัยตีความจากลักษณะท่าทาง คำพูด ประกอบความหมาย บ้างก็ถือเอาความหมายจากตัวคำพูดนั้นโดยตรง และบ้างก็เชื่อมโยงความสัมพันธ์จัดจำเป็นความหมาย

ปัจจุบันนี้ เป็นยุคสมัยที่เราเข้าถึงข่าวสารข้อมูลได้ง่าย ข้อมูลจากวรรณกรรมประเภทนวนิยาย วรรณกรรมเยาวชนคลาสสิกบางเรื่องก็เป็นสื่อประเภทหนึ่ง ที่เราสามารถเข้าถึงได้ง่ายไม่ว่าผู้ใหญ่หรือเยาวชน วรรณกรรมมีส่วนช่วยให้เกิดความทรงจำภาพเหตุการณ์บางอย่างและ

^๘ จากกระหู่สอบถามเกี่ยวกับศาสนา [ออนไลน์] ที่มา: www.pantip.com [๑๗ กันยายน ๒๕๕๔].

^๙ ที.ป.า. (ไทย) ๑๑/๖๐/๔๒๓-๔๒๕, อ.ท.สก. (ไทย) ๒๔/๑๗/๓๑-๓๓, นาถกรณธรรม ๑๐ ประการ ดูรายละเอียดใน พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๓๒๘-๓๒๙.

^{๑๐} ลัทธินิกายพระพุทธศาสนา ๓ ดูรายละเอียดใน อ.ต.ก. (ไทย) ๒๐/๖๒/๒๓๘ , พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๕๕.

^{๑๑} อ.จ.ก.ก. (ไทย) ๒๒/๖๓/๕๗๗ , พระ ดร.วัลโปละ ราชุละ, *พระพุทธเจ้าทรงสอนอะไร*, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ, ๒๕๕๒), หน้า ๓๑.

สร้างภาพความเข้าใจให้ย่ำต่อสิ่งที่เข้าใจได้ยาก และมีความซับซ้อน อีกทั้งวรรณกรรมที่แต่งขึ้นล้วนเป็นผลสะท้อนจากสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคม พฤติกรรมมนุษย์จริงๆ ดังนั้น การนำวรรณกรรมเข้ามาประกอบการศึกษาหลักธรรม ย่อมเอื้อให้เกิดภาพของความชัดเจนในความเข้าใจหลักธรรมได้ดียิ่งขึ้น

วรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “ในสวนลับ” ที่ผู้ศึกษาเลือกมาเป็นเรื่องหลักในการศึกษาครั้งนี้ แต่งโดย ฟรานเซส ฮอดจ์สัน เบอร์เน็ตต์ (มีอายุอยู่ในระหว่างปี ค.ศ.๑๘๔๕-๑๙๒๔) หนังสือเล่มนี้ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ.๑๘๖๑ และเป็นวรรณกรรมที่ได้รับรางวัล Lewis Carroll Award^{๑๒} ในปี ค.ศ.๑๙๕๕ รางวัลนี้เป็นรางวัลที่จัดให้มีขึ้นเป็นประจำทุกปีโดยมหาวิทยาลัย College of Education (Madison) เป็นผู้มอบ ซึ่งรางวัลนี้จัดให้มีขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ.๑๙๘๕ จนมาถึงปี ค.ศ.๑๙๙๕ โดยจัดให้มีขึ้นแก่งานเขียนคุณภาพ ผลงานที่ได้รับการเสนอเข้ารับรางวัลนั้นนอกจากจะคำนึงถึงความนิยมของคนอ่านแล้ว ยังพิจารณาในส่วนของคุณภาพความเป็นสากลของงานเขียน ความถูกต้อง การมองการณ์ที่เฉียบคม ศิลปะในการแสดงสัญลักษณ์ ผลกระทบต่อสังคม ความกว้างขวางของกลุ่มคนอ่าน ในส่วนวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลนี้และมีชื่อเสียงได้รับการแปลเป็นภาษาไทยเรื่อง เช่น เรื่อง The Secret Garden ซึ่งนำไปใช้ในงานศึกษานี้เรื่อง The Story of Dr. Dolittle ของ Hugh Lofting เรื่อง The Tale of Peter Rabbit ของ Beatrix Pottée และเรื่อง Charlotte’s Web ของ E.B. White.

เรื่องนี้มีลักษณะเด่นที่มีความสวยงามให้ภาพสะท้อนที่หลากหลายในทัศนะคติที่ดีในการดำเนินชีวิต เป็นภาพของการเปลี่ยนแปลงตนเองจากพฤติกรรมภายในทำให้สะท้อนออกมาเป็นผลชีวิตจริงของตัวละครดีขึ้น แม้เรื่องจะเริ่มต้นด้วยความเกรี้ยวกราดและขุ่นมัวของตัวละครหลัก แต่ก็จบลงที่ตัวละครสามารถเข้าใจการกระทำและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนด้วยความเข้าใจถึงสาระของการกระทำ วรรณกรรมชี้ให้เห็นถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในจิตใจของตัวละครหลัก ชี้ให้เห็นถึงกระบวนการคิดของตัวละครส่วนที่เป็นเหตุให้แสดงออกเป็นการกระทำ รวมถึงแสดงปฏิกิริยาที่ตัวละครมีต่อการกระทำหนึ่งๆหรือสถานการณ์หนึ่งที่สำคัญ ทำให้การศึกษาวรรณกรรมเรื่องนี้ อาจเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะสร้างความคลี่คลายของรอยต่อระหว่างความเข้าใจหลักธรรมและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในวรรณกรรมเยาวชนเรื่องในสวนลับ ว่ามีอย่างไร โดยมุ่งหวังว่าจะสามารถเป็นตัวอย่างให้เกิดภาพของความ

^{๑๒} สารานุกรมWikipedia คำค้นหา Lewis carroll ที่มา: <http://en.wikipedia.org> [๑๗ กันยายน ๒๕๕๔].

เข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และเกิดประโยชน์ในการใช้ชีวิตในสังคมอย่างรู้เท่าทันและสร้างสรรค์ได้ต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสาระสำคัญในวรรณกรรมเยาวชนเรื่องในสวนลับ
- ๑.๒.๒ เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนเรื่องในสวนลับ
- ๑.๒.๓ เพื่อศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของวรรณกรรมเยาวชนเรื่องในสวนลับ

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

- ๑.๓.๑ วรรณกรรมเยาวชนเรื่องในสวนลับมีสาระสำคัญอย่างไร
- ๑.๓.๒ วรรณกรรมเยาวชนเรื่องในสวนลับมีหลักธรรมอะไรเกี่ยวข้องบ้าง
- ๑.๓.๓ วรรณกรรมเยาวชนเรื่องในสวนลับมีคุณค่าอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเน้นศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในวรรณกรรมเยาวชนเรื่องในสวนลับ โดยจะศึกษาหลักธรรมที่เป็นแก่นธรรมและอธิบายเข้ากับวรรณกรรม รวมถึงในส่วนข้อหลักธรรมในชีวิตประจำวันที่สอดคล้องกับจุดเด่นของวรรณกรรม อันจะชี้ให้เห็นภาพของการใช้ชีวิตที่ดี เน้นหลักธรรมที่เกี่ยวกับเรื่องของการเปลี่ยนแปลงตัวเองเป็นคนใหม่ เน้นพฤติกรรมภายในที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงชีวิตทางกายภาพ

๑.๕ วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมุ่งศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและกระบวนการของหลักธรรมที่เข้ามาสัมพันธ์สอดคล้องกับเนื้อหาของวรรณกรรมเยาวชนเรื่องในสวนลับ โดยการศึกษาจะเป็นไปตามลำดับขั้นตอนดังนี้

- ๑.๕.๑ ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิจากวรรณกรรมเยาวชนเรื่องในสวนลับ เพื่อทำความเข้าใจโครงสร้างของวรรณกรรม จุดเด่นของวรรณกรรม และเนื้อหาอันจะนำมาอธิบายกับพุทธธรรมได้

๑.๕.๒ ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิพระไตรปิฎก อรรถกถา และคำาอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจหลักธรรมในพระพุทธศาสนา อันจะนำมาสู่การอธิบายความเกี่ยวข้องระหว่างพุทธธรรมและเนื้อหาในวรรณกรรมได้

๑.๕.๓ ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากคำาที่เกี่ยวข้อง เพื่ออธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นในวรรณกรรมกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา

๑.๕.๔ รวบรวม เรียบเรียง และวิเคราะห์ข้อมูล

๑.๕.๕ สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

๑.๖ คำาจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในงานวิจัย

วรรณกรรมเยาวชนเรื่องในสวนลับ หมายถึง วรรณกรรมเยาวชนที่แต่งขึ้นโดยฟรานเซส ฮอดจ์สัน เบอร์เน็ตต์ (Frances Hodgson Burnett) แปลโดย เนืองน้อย ศรีธธา โดยสำนักพิมพ์แพรวเยาวชน ปีพ.ศ.๒๕๕๑ และเทียบเคียงกับต้นฉบับของสำนักพิมพ์ Dover ซึ่งตีพิมพ์เมื่อปีค.ศ. ๑๙๕๕ เป็น unbridged version โดยจะเน้นศึกษาเล่มที่เป็นภาษาไทยเป็นหลัก เนื่องจากการเป็นการศึกษาที่เน้นผู้อ่านเข้าถึงได้ง่ายและนำไปประยุกต์ใช้ในสังคม

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หมายถึง ในส่วนนี้จะเน้นการศึกษาถึงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นหลัก และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏชัดเจนในเนื้อหาของวรรณกรรม เช่น ขันธะ กัลยาณมิตร

การศึกษาวรรณกรรมฯ ในการศึกษาเป็นการศึกษาโครงสร้างทั่วไปของวรรณกรรม และอีกส่วนเน้นศึกษาจุดเด่นของวรรณกรรมฯคือแนวทางการเปลี่ยนแปลงตนเอง อันเป็นสาเหตุให้ตัวละครหลักมีชีวิตที่ดีขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ

๑.๗ ทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๑.๗.๑ เสถียร โกเศศ^{๑๑} กล่าวถึงคุณค่าของวรรณกรรมไว้ในหนังสือ การศึกษาวรรณคดีในแง่วรรณศิลป์สรุปว่า “เรื่องธรรมชาติเป็นหน้าที่ของวิทยาศาสตร์ การผลิตเป็นสิ่งดีงามไพบระเป็นหน้าที่ของศิลปะ มนุษย์อาศัยวิทยาศาสตร์เป็นอำนาจบังคับพลังงานของธรรมชาติเพื่อนำไปใช้ประโยชน์แก่ตน แต่มนุษย์อาศัยศิลปะเพื่อการแสวงหาความดีงาม และความบันเทิงให้แก่

^{๑๑} เสถียร โกเศศ, การศึกษาวรรณคดีในแง่วรรณศิลป์, (กรุงเทพฯ: รุ่งวัฒนา, ๒๕๑๕), หน้า ๑๕.

จิตใจคน อย่างแรกเป็นความดีงามเกี่ยวกับความสุขทางจิตใจ ความรู้สึกเห็นเป็นไปทางจิตใจ” ในส่วนนี้สะท้อนให้เห็นว่า มนุษย์จะมีชีวิตด้วยกันสองส่วน ซึ่งส่วนหนึ่งจะสัมพันธ์กับคุณค่าในจิตใจ สัมพันธ์กับอารมณ์ ศิลปะ ดังนั้นการเรียนรู้ของมนุษย์ย่อมต้องอาศัยสื่อที่จะส่งเสริมคุณค่าของส่วนอารมณ์ของมนุษย์ การศึกษาหลักธรรมโดยทั่วไปจะมีลักษณะเป็นรูปแบบที่ชัดเจน และวรรณกรรมจะช่วยเสริมให้การศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้อย่างมีชีวิตของชีวิตมากขึ้น

๑.๗.๒ สุจิตรา จรจิตร^{๑๔} กล่าวถึงบทบาทของวรรณกรรมไว้ในหนังสือ มนุษย์กับวรรณกรรมสรุปว่า “...ผู้ประพันธ์มักจะนำเอาข้อมูลความเป็นไปในสังคม สภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจ ตลอดจนความเชื่อ และค่านิยมของคนในสังคมมาเป็นเสมือนวัตถุดิบ นำมาร้อยเรียง แล้วถ่ายทอดไปยังผู้อ่านโดยผ่านวรรณกรรม และหากสังคมนั้นได้กลายเป็นอดีต ก็จะเป็นสิ่งที่คนรุ่นหลังได้ศึกษา แต่อย่างไรก็ตามภาพสะท้อนทางสังคมดังกล่าวจะชัดเจนหรือไม่ขึ้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ประพันธ์ รวมทั้งผู้อ่านก็ต้องมีวิจารณญาณในการแยกแยะด้วย โดยเฉพาะหากจะศึกษาชีวิตมนุษย์ก็สามารถเห็นได้ในวรรณกรรม เพราะเนื้อหาในวรรณกรรมคือ ชีวิตมนุษย์ ซึ่งอาจมีผู้แย้งว่าวรรณกรรมมิใช่ชีวิตมนุษย์ที่แท้จริง แต่แบบที่ถ่ายนั้น คือ ชีวิตมนุษย์ในทุกแง่มุม ไม่ว่าจะเป็นสภาพความเป็นอยู่ ลักษณะนิสัยหรือสิ่งอื่น เป็นสภาพความเป็นจริงของพฤติกรรมมนุษย์ทั้งร่างกายและจิตใจ ดังนั้น วรรณกรรมจึงเป็นกระจกฉายชีวิตมนุษย์” ดังนั้นการศึกษาวรรณกรรมก็เสมือนกับการศึกษาเรื่องราวของมนุษย์และสามารถทดแทนการศึกษามนุษย์ในมุมที่ยากจะเห็นได้ทั่วไปในชีวิตประจำวัน คือความสัมพันธ์ต่างๆระหว่างสภาพร่างกายและจิตใจ ดังนั้น การศึกษาวรรณกรรมย่อมทำให้ผู้ศึกษาได้เพิ่มโอกาสที่จะเห็นตัวอย่างชีวิตมากขึ้น และในการศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เมื่อได้เห็นตัวอย่างของชีวิตที่มากขึ้น ก็จะนำไปสู่ความเข้าใจความเป็นไปของหลักธรรมที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ดีขึ้นด้วย

๑.๗.๓ Margaret Parkin^{๑๕} กล่าวถึงพลังของเรื่องเล่าไว้ในหนังสือ มหัศจรรย์ของเรื่องเล่าสรุปว่า “เรื่องเล่าเป็นเครื่องมือที่มีพลังสำหรับการเปลี่ยนแปลงเสมอ นักเล่าเรื่องในอดีตที่ซับซ้อนได้ดียิ่งขึ้น ด้วยการสร้างภาพของสิ่งที่ไม่สามารถบรรยายได้... ถึงแม้ว่าการเล่าเรื่องจะเป็นสิ่งที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ แต่มันก็ไม่ได้เป็นศิลปะที่ตายไปแล้วแต่อย่างไร และสำหรับใครก็ตามที่คิดว่าการเล่าเรื่องเป็นเพียงกิจกรรมสำหรับเด็ก พวกเขาก็ได้พลาดทรัพยากรที่ยิ่งใหญ่ไปเสีย

^{๑๔} สุจิตรา จรจิตร, มนุษย์กับวรรณกรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗), หน้า ๑๕.

^{๑๕} Margaret Parkin, มหัศจรรย์จากเรื่องเล่า: เรื่องเล่าพัฒนาคนและองค์กรในภาวะการเปลี่ยนแปลง, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ เบรนนิกซ์ บัคซ์, ๒๕๔๗), บทนำ.

แล้ว” ซึ่งโดยคุณค่าของการศึกษาวรรณกรรมอาจจะนำไปสู่การถอดรูปแบบเนื้อหาที่ศึกษาสู่การย่อ เป็นเรื่องเล่าที่เป็นตัวอย่างการสอนหลักธรรมซึ่งทำให้เกิดความชัดเจนของการนำไปใช้ และความ ประทับใจสำหรับผู้ศึกษา

๑.๗.๔ ประมวล เพ็งจันทร์^{๑๖} ได้กล่าวถึงความเข้าใจพระพุทธศาสนาในเรื่อง พระพุทธศาสนามีมิติทางสังคมหรือไม่ สรุปว่า “เมื่อเราพูดถึงพระพุทธศาสนาส่วนที่เป็น “หลักธรรม” หรือเป็น “หลักการ” มันก็ยังไม่มีความหมายว่า จะถูกตีความไปในมิติไหน แต่ เนื่องจากส่วนใหญ่เวลาเราศึกษาพระพุทธศาสนา บางครั้งเราไปศึกษาในลักษณะที่เป็น “ปรากฏการณ์” ซึ่งถูกตีความแล้ว พอถูกตีความแล้ว มันก็มีความหมายว่า ปรากฏการณ์นั้นต้อง ผ่านสถานการณ์ ที่นี้ในสถานการณ์นั้นมันมี “บริบท” ส่วนใหญ่เราก็จะเอาสถานการณ์และบริบท นั้นๆ มาเป็นตัวกำหนดความหมายของหลักการ ยกตัวอย่างเช่น เวลาเราพูดถึงเรื่องชาดก ส่วน ใหญ่เราจะจำสถานการณ์และบริบท แต่เราไม่ค่อยคิดถึงหลักการสักเท่าไร ทั้งที่ความจริงแล้ว ชาดก คือเรื่องราวที่ถูกปรุงแต่งขึ้นมาโดยอาศัยหลักการในพระพุทธศาสนาเป็นตัวตั้ง แล้วก็ สร้างสถานการณ์ สร้างบริบทขึ้นมาเพื่ออธิบายความหมายของหลักการนั้น” การศึกษา พระพุทธศาสนาที่ส่งทอดมาถึงปัจจุบัน จะมีลักษณะเป็นหลักการ และมีจุดอ่อนเรื่องของบริบทที่ ทำให้เห็นภาพสังคม และสังคมในสมัยพุทธกาลกับปัจจุบันนั้นก็มีความแตกต่างกันอย่างมาก การ นำวรรณกรรมมาศึกษาย่อมมีส่วนส่งเสริมให้ภาพของบริบทในชีวิตที่มีอยู่ในหลักธรรมได้

๑.๗.๕ รัญจวน อินทรกำแหง^{๑๗} กล่าวถึงคุณสมบัติของนวนิยายไว้ในหนังสือภาพ ชีวิตจากนวนิยายสรุปว่า “เหตุไรชีวิตกับนิยายจึงดูมีความใกล้ชิดกัน จริงอยู่ผู้เขียนนวนิยายทุกคน จะบอกว่าตัวละครในเรื่องก็เป็นตัวสมมติ ฉากในเรื่องก็เป็นจากสมมติ ความเป็นไปแห่งเรื่องก็เป็น เรื่องสมมติทุกอย่างเป็นเรื่องของความสมมติทั้งสิ้น แต่เป็นความสมมติที่มีเค้าโครงใกล้ความจริง ในชีวิตจริงของมนุษย์ เพราะความสมมติหรือจินตนาการของผู้เขียนนวนิยายนั้นย่อมเกิดจาก ประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม ความรอบรู้และความเล็งเห็นในแก่นของความจริงของชีวิต ในแต่ละ แง่มุมของผู้เขียนแต่ละคนโดยเฉพาะ ซึ่งนวนิยายเรื่องใดจะใกล้เคียงความเป็นจริงของชีวิตมาก น้อยเพียงใด จึงขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆดังกล่าวแล้ว โดยเฉพาะด้านของผู้เขียนนั้น

^{๑๖} ประชาไท, บทสัมภาษณ์ ประมวล เพ็งจันทร์: พระพุทธศาสนามีมิติทางสังคมหรือไม่ , [ออนไลน์]. ที่มา: <http://prachatai.com/journal/2011/06/35537> [๑๗ กันยายน ๒๕๕๔].

^{๑๗} รัญจวน อินทรกำแหง, ภาพชีวิตจากนวนิยาย, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แพรวพิตยา, ๒๕๑๑), หน้า ๔, ๕.

ในนวนิยาย ตัวละครสมมติเหล่านั้นคงมีจิตใจ อารมณ์และความรู้สึกไม่ผิดไปจากมนุษย์จริง ฉะนั้น “ชีวิตกับนวนิยาย” ซึ่งมีข้อสัมพันธ์กันอย่างที่จะตัดขาดออกจากกันเสียไม่ได้ มันเป็นกระจกที่สะท้อนซึ่งกันและกัน และเพราะท้องฟ้าแห่งชีวิตมนุษย์ มักจะคลุมด้วยเมฆและพายุมากกว่าความใสกระจ่างด้วยแสงเดือน” จากการที่นวนิยายเปรียบเสมือนรูปแบบของการนำชีวิตจริงไปแสดงเรื่องราวขึ้น ทำให้นวนิยายสามารถนำไปใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบในลักษณะของการศึกษาเพื่อถอดรูปแบบความคิดและการกระทำ เพื่ออธิบายหลักการบางอย่างของพฤติกรรมตัวละคร กับเรื่องอื่นๆ ได้อย่างดี และไม่เกิดการใช้สิทธิเสรีภาพทางความคิด ล่วงไปละเมิดต่อบุคคลอื่นอีกด้วย

๑.๗.๖ ศ.ดร.ศรีเรือน แก้วกังวาน^{๙๔} กล่าวไว้ในหนังสือ ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ ถึงลักษณะของวรรณกรรมที่น่าจะนำมาศึกษาวิเคราะห์เชิงจิตวิทยาว่า “วรรณกรรมเรื่องใดๆ ที่ถ่ายทอดภาพชีวิตได้สมจริงเหมือนมนุษย์แท้ๆ นำตัวละครมาพิจารณาวิเคราะห์ได้ทุกเรื่อง วรรณกรรมที่มีคุณภาพเช่นนี้ย่อมประทับใจผู้ผ่านทุกชาติ ทุกภาษา เพราะพฤติกรรมและภาพชีวิตมนุษย์ไม่มีพรมแดน แม้ดูเผินๆว่าชีวิตมนุษย์ภายใต้วัฒนธรรมต่างกัน มีพรมแดน แต่วัฒนธรรมนั้นเองเป็นตัวกำหนดให้เกิดภาพชีวิต อันประกอบด้วยอารมณ์ โกรธ เกลียด ดีใจ เสียใจ ผิดหวัง สมหวัง ฯลฯ และกำหนดบุคลิกภาพกับลักษณะพฤติกรรม

วรรณกรรมเรื่องใดสร้างตัวละครให้มีบุคลิกแน่นอนพฤติกรรมต่าง ๆ นานาเด่นชัดจนผู้วิเคราะห์เชิงจิตวิทยายอมรับว่าสมจริง ย่อมเพิ่มคุณค่าของวรรณกรรมเรื่องนั้น ฝ่ายผู้ทำการวิเคราะห์และผู้อ่านบทวิเคราะห์ก็พลอยได้บทเรียนชีวิตมนุษย์ที่มีคุณค่ามาก” ในการศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเมื่อนำวรรณกรรมมาศึกษาให้เกิดคุณค่าทั้งรูปแบบของความสมจริง และนำมาซึ่งความชัดเจนของความเข้าใจหลักธรรม ก็ยังได้ตัวอย่างในวิถีปฏิบัติ ความสมจริงของวรรณกรรมจึงเป็นส่วนที่ผู้ศึกษาให้ความสนใจ และพบได้จากวรรณกรรมเยาวชนเรื่องนี้

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นนั้น สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของวรรณกรรมซึ่งเป็นลักษณะของการเล่าเรื่องที่แต่งขึ้น กับการศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยวรรณกรรมจะทำให้เกิดภาพที่ชัดเจน สร้างประสบการณ์ชีวิตที่เพิ่มขึ้น ในการสร้างความเข้าใจเนื้อหาของหลักธรรมต่างๆ ทำให้การศึกษาหลักธรรมต่างๆ มีความเป็น

^{๙๔} ศ.ดร.ศรีเรือน แก้วกังวาน, ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๖, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, ๒๕๕๔), หน้า ๓๘๐-๓๘๑.

ธรรมชาติ มีมิติของชีวิตขึ้น ซึ่งจะทำให้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสามารถเข้าใจได้ในเชิงนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ดียิ่งขึ้น

๑.๘ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

๑.๘.๑ ทำให้ทราบสาระสำคัญในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “ในสวนลับ”

๑.๘.๒ ทำให้ทราบหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “ในสวนลับ”

๑.๘.๓ ทำให้ทราบคุณค่าที่เกิดจากการศึกษาวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “ในสวนลับ”